

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

Onze referentie

BS2019021077

Afschrift aan

De Voorzitter van de Tweede
Kamer, Plein 2
2511 CR Den Haag
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

Datum 22 november 2019
Betreft Beantwoording vragen Besluit tot toepassing Rijkcoördinatieregeling
Herwijnen

Naar aanleiding van een mondeling overleg met de commissies voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking en Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving over het Besluit tot toepassing van de Rijkcoördinatieregeling in Herwijnen op 5 november 2019, heeft u mij in uw brief (165192.17u) van 13 november 2019 nog twee aanvullende vragen gesteld.

1. De eerste vraag was of ik een overzicht kon geven van de verschillende stappen en de overwegingen die hebben geleid tot de keuze voor Herwijnen als meest dan wel enige geschikte locatie voor het militair radarstation.
2. De tweede vraag was wanneer ik verwacht dat het onderzoek naar alternatieve locaties is afgerond.

Met deze brief beantwoord ik de door u gestelde vragen.

Ik ben mij ervan bewust dat er bij de omwonenden zorgen om de plaatsing van de radar zijn. Naar aanleiding van een brief van en gesprek met de gemeente West Betuwe heb ik toegezegd samen met de gemeente en omwonenden een onderzoek naar alternatieve locaties uit te voeren. Daarnaast heb ik toegezegd een onderzoek naar cumulatieve effecten uit te voeren. De gemeente West Betuwe heeft bijgedragen aan de onderzoeksvraag van dit onderzoek. Beide onderzoeken zijn in volle gang. Indien er alternatieve locaties zijn die evengoed als of beter voldoen dan de locatie te Herwijnen en die op korte termijn beschikbaar zijn stopt de uitvoering van de Rijkcoördinatieregeling en zal ik eerst de alternatieven nader in beschouwing nemen.

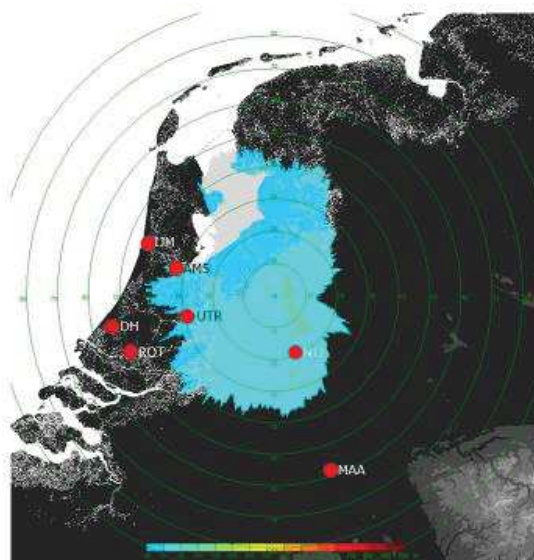
Overwegingen en stappen die hebben geleid tot de keuze voor Herwijnen als meest geschikte locatie voor het militair radarstation

In mijn brief van 25 oktober 2019 "Antwoord op de vragen vanuit de commissies BDO en IWO over het besluit tot toepassing van de Rijkscoördinatieregeling ten behoeve van het project militair radarstation Herwijnen" heb ik aangegeven dat het noodzakelijk is de meer dan 40 jaar oude radars te vervangen en welke overwegingen ten grondslag hebben gelegen aan de locatiekeuze Herwijnen. Deze waren:

1. Optimale radardekking (vrije zichtlijnen);
2. Optimale spreiding met de radar in Wier;
3. De mogelijkheid een zendvergunning te krijgen;
4. De mogelijkheid het terrein te bestemmen als defensie terrein met voldoende mogelijkheden voor ruimtelijke indeling.

Als eerste stap bij de noodzakelijke vervanging van de twee radarstations is gekeken naar de mogelijkheid de bestaande radars te Wier en Nieuw-Milligen te vervangen. Voor de radar in Wier was dit mogelijk. Voor de radar in Nieuw-Milligen was dit binnen de eisen echter niet mogelijk:

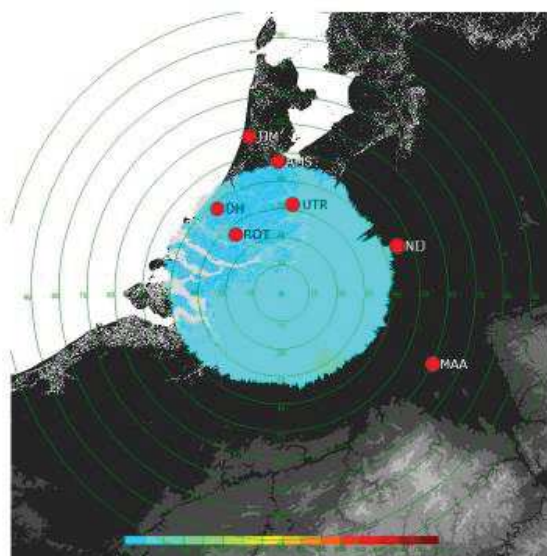
1. Er is slechts een beperkte detectiecapaciteit op lage hoogte. Dit wordt veroorzaakt doordat de radar tussen enerzijds de Utrechtse Heuvelrug en anderzijds de Hoge Veluwe ligt (zie figuur 1). Er is zelfs overwogen de radar op een toren die hoger is dan 60 meter te plaatsen. Maar het zicht zou nog steeds beperkt zijn en de spreiding tussen de beide radars zou niet optimaal zijn. Zie ook het volgende punt.
2. De beide radars staan te dicht bij elkaar. Om voor een zo compleet mogelijke radardekking van Nederland te zorgen is een betere spreiding tussen beide radars¹, en daarmee een locatie die verder naar het zuidwesten is gelegen, noodzakelijk.

Figuur 1: Detectie op lage hoogte (1.000 voet) van de radarlocatie. Nieuw Milligen wordt beperkt door de Hoge Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Het blauw gekleurde gebied is het gebied waarbinnen vliegtuigen kunnen worden gezien die op 300 meter hoogte vliegen. Het detectiegebied is kleiner voor lager vliegende vliegtuigen en uiteraard groter voor hoger vliegende vliegtuigen. Het diagram is tot stand gekomen door gebruik te maken van het programma CARPET ("computer aided radar performance evaluation tool") van TNO.

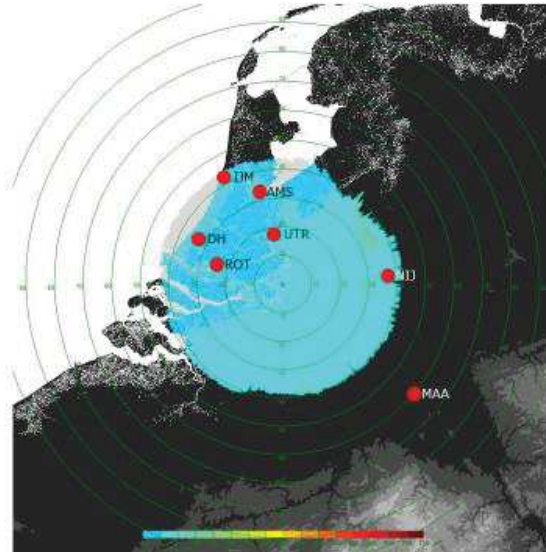
¹ De noordelijk gelegen radar staat in Wier, te Friesland.

Als tweede stap is er daarom in 2012 voor gekozen te zoeken naar een meer zuidwestelijk gelegen alternatief voor Nieuw-Milligen. Hierbij is het TNO onderzoek van 2012 gebruikt. Zoals toegezegd tijdens het mondeling overleg van 5 november voeg ik als bijlage dit TNO onderzoek. In dit onderzoek is gekeken naar de meest optimale militaire locatie in zuid Nederland (vliegveld Gilze-Rijen). Ter referentie is ook de voormalige radarlocatie van Luchtverkeersleiding Nederland te Herwijnen meegenomen. De locatie Gilze Rijen schoot ook tekort voor wat betreft de afdekking van met name het noordwestelijk deel van de Randstad (zie figuur 2).

Figuur 2: Vanaf locatie Gilze Rijen is de detectiecapaciteit op lage hoogte boven het noordwestelijk deel van de Randstad onvoldoende. Amsterdam wordt nauwelijks afgedekt de Noordzeekanaal- monding bij IJmuiden helemaal niet, De radar in Wier heeft daar ook geen radardekking op lage hoogte.

In 2014 kwam de locatie Herwijnen beschikbaar. Deze locatie kwam uit het TNO onderzoek als de meest geschikte locatie naar voren. De vrije zichtlijnen (zie figuur 3), de geografisch gunstige ligging en de afstand tot obstakels, waren elementen die daarbij positief in het oog sprongen. In 2015 bleek dat de locatie Herwijnen eenvoudig te verwerven was en dat er draagvlak bij de gemeente Lingewaal was voor de plaatsing van een radar. Dit heeft ertoe geleid dat er destijds geen aanleiding was om uitgebreid nader onderzoek te doen naar eventuele andere alternatieve locaties en aldus is de keus voor Herwijnen gemaakt.

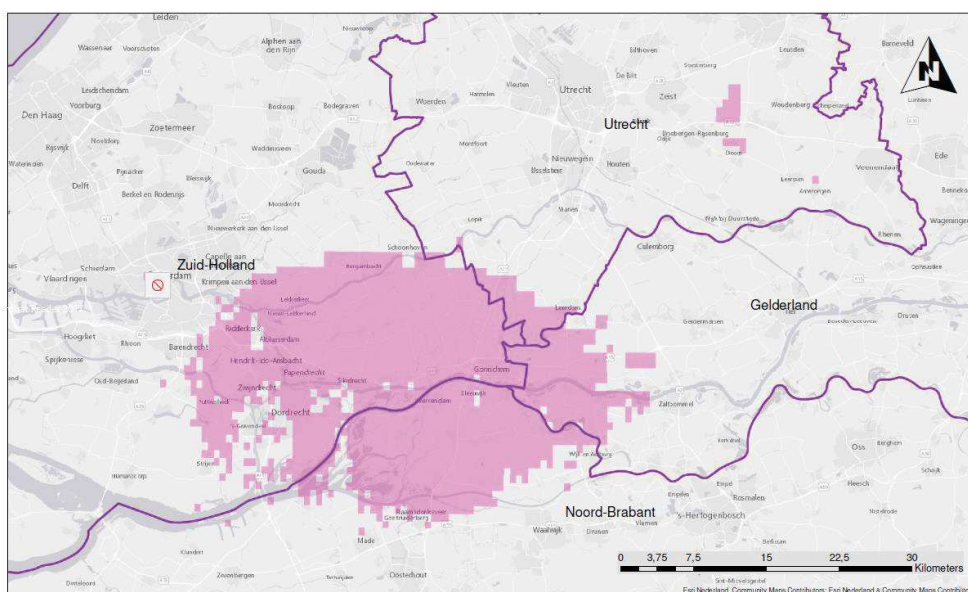

Figuur 3: Locatie Herwijnen biedt goede zichtlijnen op lage hoogte over de Randstad en het zuidwestelijk deel van Nederland.

Gedurende dit traject zijn er vanwege het Energieakkoord plannen gemaakt om windmolenparken te realiseren, onder andere in de provincie Flevoland. De werking van radars wordt verstoord door hoogbouw en windmolens. Naar mate de windmolens groter zijn en dichter bij een radar staan, veroorzaken zij meer verstoring. Ondanks dat moderne radars hier minder gevoelig voor zijn, is met name bij grootschalige windenergieprojecten de verstoring niet acceptabel. Daarom kunnen bij plaatsing van de nieuwe radar op Nieuw-Milligen geplande grootschalige windenergieprojecten in Flevoland geen doorgang vinden. Door de keuze van verder zuidelijk gelegen locatie wordt daardoor ruimte gecreëerd voor grote windenergieparken in Flevoland.

Verwachte afronding van het onderzoek naar alternatieve locaties

Op dit moment voert Defensie samen met TNO dit onderzoek uit en het is mijn streven dit medio december te kunnen aanbieden. Deze doorlooptijd blijkt helaas langer te zijn dan vooraf was ingeschat. Dat komt door de complexe en daarmee tijdrovende berekeningen die moeten worden gemaakt om te bepalen binnen welk geografisch gebied de zichtlijnen operationeel acceptabel zijn, zoals dat op de locatie Herwijnen het geval is. Deze berekeningen zijn bepalend voor het vaststellen van het zoekgebied voor alternatieve locaties. Het zoekgebied is op 8 november online gezet (zie figuur 4). Daarnaast kost het tijd om alternatieven die door omwonenden zijn aangedragen te beoordelen.

Figuur 4: Zoekgebied alternatieve locaties voor radar Herwijnen

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Drs. B. Visser